

Ordförandens välkomsthälsning vid infomöte i Tre Byttor på Holmberget den 12/1 2014.

Bästa mötesdeltagare,

Välkomna till vårt informationsmöte. Ian Wachtmeister: underbart att Du tagit Dig tid att ställa upp som vårt affischnamn. Det fungerade! Vi är drygt 60 mötesdeltagare som ser fram emot Ditt anförande. Men först blir det information om Torshälla-Nyby Historiska Sällskap-JUBILEUMSUTSTÄLLNINGENS Vänner.

Hösten 2012 festade, ett glatt gäng en kväll hos Naomi och Ylva Skoglund. Då tände Ylva oss på sin ide' att bilda en förening som skall verka för att vi år 2017, då Torshälla firar 700 år som stad, skall få en fin utställning om de senaste 1200 årens verksamhet längs Närje ås utlopp i Mälaren.

Det är näringsverksamheten vi vill skildra: fisket, skeppsfarten, kvarnarna, smedjorna, hamrarna, tegelbruk, pappersbruk, järnbruk, varv etc. Vi skall vara ett komplement till Hembygdsföreningen S:t Olofs Gille. Hembygdsföreningen, med sin fantastiska Bergströmska Gård visar i första hand upp boendemiljöer i gammal tid hantverk och sköter med bravur ett fint arkiv. Vi satsar på att visa upp näringslivet och industriverksamheten genom århundradena.

Ylva Skoglund är således initiativtagaren till denna förening och dess hetast brinnande entusiastiska medlem. Jag vill framföra föreningens tack till några som kraftigt underlättat vår verksamhet under startåret:

Hembygdsföreningen som låter oss ha våra styrelsemöten i Bergströmska Gården - Tack Iha Frykman dess älderman. Tack även Björn Maxe för Ditt spirituella och kunskapsrika stöd.

Outokumpu-Nyby Bruk har generöst åt oss upplåtit två kontorsrum och ett stort konferensrum i Nybys Kontorslandskap och i övrigt hjälpt oss på många sätt -stort tack!

Sist vill jag tacka Sparbankstiftelsen Rekarne och dess ordförande Håkan Jormelius som svarat på vår bön och bidragit med 50 000 kronor till 2014-års driftbudget. Tack Håkan och tack stiftelsen!

Då vi för knappt ett år sedan körde igång verksamheten tänkte vi oss 9 projektgrupper, som ur det rikliga källmaterial som redan finns, skall vaska fram information om de mest spännande tilldragelser och verksamheter som timat under de senaste 1200 åren. Vi har för närvarande endast intresserade medlemmar till att bemanna 4 arbetsgrupper. Vi vill att flera kommer med som arbetande medlemmar. Arbetsgrupperna fungerar mycket som trevliga studiecirklar. Det är roligt och lärorikt att gräva sig ned i allt det som redan är framforskat om Torshällas historia.

Till 2017 tänker vi oss två till kanske fyra friggebodar uppställda från hamnen, via Kvarnfallet, till nedanför Holmberget. Då man tittar ut ur dessa friggebodar i olika riktningar, skall man genom att trycka på valda knappar få en audiovisuell presentation av vad man tror syntes år 800, år 1000, 1200 och så vidare i vald utsiktsriktning. Det blir kärnan i vår utställning. Kanske blir det möjligt att även få till en inomhusutställning av objekt etc. -ett riktigt museum.

Varje arbetsgrupp skall dokumentera sitt arbete och sina intressantaste källfynd. Denna dokumentation skall presenteras i en populärhistoriskt skriven jubileumsbok.

Jag kommer strax att introducera de fyra arbetsgrupper som kommer att presentera sig, sina idéer och sitt arbete. Personligen har jag tagit på mig att ur arkiven gräva fram och sammanställa Nyby Gårds, Nyby Säteris Historia från så långt tillbaka i medeltiden gårdens historia går att följa. Torshälla väster om ån med kyrkan, rådhuset etc. är enligt källorna uppförd på mark upplåten av Nyby gård. Leif Perssons intressanta forskning indikerar att 1317 års Torshälla fanns på östra sidan av ån mellan Husberget och Holmberget. Kanske återupbyggdes Torshälla på Nybys mark efter det att Karl Knutsson Bonde på sent 1300-tal under Pukefejden brände Torshälla?

Jag kommer strax att introducera de fyra arbetsgrupperna som får presentera sitt arbete och sina idéer. Men först ett annat fynd vi sprungit på:

Nyby Bruk hade under många år en underbar renässansmänniska: Curt Brandstedt. Ingenjör, konstnär samlare av bordssilver, historieforskare etc. Han efterlämnade en dokument-pärm omfattande ca 70 A4-sidor om grundaren av Nyby Bruks AB, av den kända silversmedsläkten Zethelius, Adolf Z. Hur han i tekniskt samarbete med Samuel Owens fick igång en unik produktion av valsade järnprodukter. Detta, delvis dråpliga dokument, har aldrig publicerats. Det vill vi göra inför 700-års-jubileet. Jag hoppas att Leif Persson vill hjälpa oss med att göra Brandstedts dokument till en intressant, mustig skrift, genom en lätt, respektfull redigering/sovring.

Leif Persson, Margaretha Lindén, Bror- Erik Ohlsson är några av de "historie-proffs" som entusiastiskt stöder oss i arbetsgruppernas arbete.

Januari 2014